

**Programación docente de IMPROVISACIÓN E ACOMPAÑAMENTO I/II – Curso
2024/2025**

CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE A CORUÑA

TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS POLO D 163/2015)

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN											
DISCIPLINA: IMPROVISACIÓN E ACOMPAÑAMENTO I/II											
ESPECIALIDADE:	Interpretación								ITINERARIOS:	Guitarra	
CARÁCTER:	OBRIGATORIA								TIPO DE CLASE:	COLECTIVA	
DEPARTAMENTO:	GUITARRA								XEFE DE DPTO.:	Francisco Javier Eiras Tojo	
CURSOS	1º curso		2º curso		3º curso		4º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA:	Eulogio Albalat	
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais:	1	
ECTS/CUAD.	3	3							Observacións:		
DOCENTES:	NOME E APELIDOS								EMAIL/TEL/WEB	TITORÍA	
	Eulogio Albalat								albalat.xunta@gmail.com	Mercores, de 11 a 12	

2. DESCRIPTOR E COMPETENCIAS	
DESCRITOR:	Desenvolvemento progresivo da improvisación aplicada á guitarra. Principios xerais para desenvolver a capacidade creativa. Tipos de improvisación libre e condicionada. Aplicación da improvisación á práctica do acompañamento.
COÑECEMENTOS PREVIOS:	Todos os coñecementos harmónicos e de análise anteriores.
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T1, T9
COMPETENCIAS XERAIS:	X2, X4, X6, X7, X13, X17, X21, X22, X26
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	EI2, EI3, EI4, EI5, EI7, EI8, EI9
Ver a lista e descrición de competencias no Decreto 163/2015 anexo II	

3. OBXECTIVOS	
DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Desenvolver a creatividade e o gusto musical a partires do coñecemento e a práctica de técnicas da improvisación a solo ou en conxunto.	TODAS
Realizar a análise harmónica á guitarra, reducindo a textura polifónica ao seu esquema estrutural básico. Realizar á guitarra progresións harmónicas tonais en americano	TODAS

Adestrar a capacidade de acompañar melodías tonais, a través da análise dos elementos formais e da improvisación de patróns rítmicos sobre a estrutura harmónica implícita.	TODAS
Acadar una relación natural co instrumento, ao desenvolver tipos de memoria diferentes empregados habitualmente na interpretación.	TODAS
Motivar ao alumno para que desenvolva as capacidades de observación, análise e investigación no estudo	TODAS

4. CONTIDOS		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
1º CUADRIMESTRE (LECTURA A PRIMERA VISTA E TRANSPOSICIÓN I)		
1. O Acorde. Estructuras harmónicas. Patróns.	1.1 Clasificación dos acordes tríadas e cuatríadas. Enlaces básicos de acordes. Inversións. 1.2 Patróns rítmicos, melódicos e de acompañamento da música moderna. 1.3 Tonalidades maiores e menores. Principais escalas da música moderna. Círculo de quintas. Graos I-II-III-IV-V-V7-VI- VII-V do V. 1.4 Cifrado americano. 1.5 Creación e desenvolvemento de motivos sobre acordes. 1.6 Sexta e cuarta cadencial. 1.7 Acorde de sétima dominante. Acordes de sétima maiores e menores. 1.8 Dominantes secundarias. 1.9 Procesos cadenciais: cadencias e semicadencias. 1.10 Estructuras harmónicas de oito compases. 1.11 Redución harmónica. 1.12 Progresións.	6
2. Creación melódica	2.1 Construción de motivos con notas reais. 2.2 Construción de motivos con notas de paso e floreos. 2.3 Desenrolo de motivos e adaptación ás diferentes estruturas harmónicas por enlace e/ou transporte. 2.4 Células, motivos, semifrases e frases. 2.5 Frases de oito compases. Pregunta-resposta. 2.6 Creación melódica en base ás harmonías traballadas.	2
3. Improvisación e Acompañamento	3.1 Acompañamento a melodías clásicas e/o populares, tendo en conta os contados anteriormente tratados. 3.2 Improvisación imitativa e libre en base aos contidos traballados	6
4. Lectura directa de tablaturas de guitarra barroca	4.1 Repaso, afianzamento e cuestións que poidan xurdir sobre os contidos traballados	2
TOTAL SESIÓNS		16
CONTIDOS 2º CUADRIMESTRE (LECTURA A PRIMERA VISTA E TRANSPOSICIÓN II)		
1. O Acorde. Estructuras harmónicas. Patróns.	1.1 Estructuras harmónicas: Os acordes en inversión. Desenvolvemento por inversión. Enlaces. 1.2 Patróns rítmicos, melódicos e de acompañamento da música clásica. 1.3 Tonalidades maiores e menores. Círculo de quintas. Graos I-II-III-IV-V-V7-VI-VII-V do V. 1.4 Acordes de sexta. Acordes de sétima. 1.5 Cifrado harmónico. 1.6 Redución harmónica 1.7 Variacións rítmicas, melódicas e na textura. 1.8 Pedal de tónica e de dominante	6
2. Creación melódica	2.1 Construción do motivo con notas reais, notas de paso, floreos, apoiaturas, anticipacións e retardos.	2

	2.2 Desenvolvemento de motivos e adaptación ás diferentes estruturas harmónicas por enlace e/ou transporte 2.3 Melodía eixo. Tipos de floreos, apoiaturas e notas de paso. 2.4 Células, motivos, semifrases e frases. 2.5 Frases de oito compases. Pregunta-resposta. 2.6 A semifrase contrastante: Contraste rítmico, melódico e harmónico. 2.7 Creación melódica en base as harmonías traballadas	
3. Improvisación e Acompañamento	3.1 Acompañamento a melodías clásicas e/o populares, tendo en conta os contidos anteriormente tratados. 3.2 Improvisación imitativa e libre en base aos contidos traballados	6
4. Lectura directa de tablaturas de guitarra barroca	4.1 Repaso, afianzamento e cuestións que poidan xurdir sobre os contidos traballados	2
TOTAL SESIÓNS		16

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍA

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Práctica colectiva na aula: traballo pomenorizado dos contidos propostos, partindo do máis sinxelo ao máis complexo, traballando os aspectos máis técnicos nun primeiro lugar e aplicándoos posteriormente a tarefas máis creativas. As clases terán unha compoñente principal de práctica co instrumento. Planificaranse as actividades de forma que se fomente a participación simultánea do alumnado, impulsando así o traballo colaborativo na aula. Estudo e traballo individual: adestramento persoal do alumno de todas as ferramentas e técnicas da práctica harmónica e da improvisación á guitarra traballadas na aula. Comprenderá 1) análise do material musical sobre o que se traballa nas clases 2) preparación e adestramento dos recursos cognitivos técnicos e interpretativos necesarios para a práctica harmónica, repentización e improvisación	16		16
Tutorías	1	72	72
Actividades de avaliación.	1		1
TOTAL HORAS:			90

6. AVALIACIÓN

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)			
Traballo na aula	Amosar na aula unha capacidade de aprendizaxe progresiva como resultado da optimización do rendemento da práctica individual.	T1 T3 T7 T15 X2 X7 X8 X17 X21 X23 EI3 EI4 EI5 EI8 EI9	20%

Traballos complementarios	Seguimento do traballo individual fora da aula proposto polo docente, onde se apliquen os coñecementos harmónicos e guitarrísticos adecuadamente; amosen os coñecementos harmónicos, melódicos e guitarrísticos, así como a escoita interna, para o acompañamento de melodías; amose coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación melódica; amose autonomía e solvencia na lectura e análise de pezas, fragmentos ou melodías; e se amose o coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación.	T1 T3 T15 X8 X21 X22 X23 EI2 EI4 EI5 EI7	80%
6.1.2. AVALIACIÓN ORDINARIA (ADIANTO DE CONVOCATORIA-EXAME DECEMBRO)			
1. Desenvolvemento de dúas estruturas harmónicas	Aplicar os coñecementos harmónicos e guitarrísticos adecuadamente	T1 T3 T15 X8 X22 EI7 EI9	20%
2. Harmonizar e improvisar un acompañamento a cada unha das dúas melodías dadas	Amosar os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos/do acordeón, así como a escoita interna, para o acompañamento de melodías	T1 T3 T15 X2 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI 4 EI5 EI7	20%
3. Improvisar unha frase sobre cada un dos dous motivos dados	Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación melódica	T1 T3 T15 X2 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI4 EI5 EI7	20%
4. Improvisación sobre dúas pezas, fragmentos e/ou melodías concretas de diferentes estilos aportados polo profesor, tendo en conta os aspectos formais, melódicos, rítmicos e/ou harmónicos das mesmas	Amosar autonomía e solvencia na lectura e análise de pezas, fragmentos ou melodías. Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación.	T1 T3 T7 T15 X2 X7 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI3 EI4 EI5 EI7 EI8 EI9	40%
6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (PERDA AVALIACIÓN CONTINUA): mais de 3 faltas			
1. Desenvolvemento de dúas estruturas harmónicas	Aplicar os coñecementos harmónicos e guitarrísticos adecuadamente	T1 T3 T15 X8 X22 EI7 EI9	20%
2. Harmonizar e improvisar un acompañamento a cada unha das dúas melodías dadas	Amosar os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos/do acordeón, así como a escoita interna, para o acompañamento de melodías	T1 T3 T15 X2 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI 4 EI5 EI7	20%
3. Improvisar unha frase sobre cada un dos dous motivos dados	Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación melódica	T1 T3 T15 X2 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI4 EI5 EI7	20%
4. Improvisación sobre dúas pezas, fragmentos e/ou melodías concretas de diferentes estilos aportados polo	Amosar autonomía e solvencia na lectura e análise de pezas, fragmentos ou melodías. Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación.	T1 T3 T7 T15 X2 X7 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI3 EI4 EI5 EI7 EI8 EI9	40%

profesor, tendo en conta os aspectos formais, melódicos, rítmicos e/ou harmónicos das mesmas			
6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA			
1. Desenvolvemento de dúas estruturas harmónicas	Aplicar os coñecementos harmónicos e guitarrísticos adecuadamente	T1 T3 T15 X8 X22 E17 E19	20%
2. Harmonizar e improvisar un acompañamento a cada unha das dúas melodías dadas	Amosar os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos/do acordeón, así como a escoita interna, para o acompañamento de melodías	T1 T3 T15 X2 X8 X17 X21 X22 X23 E12 E14 E15 E17	20%
3. Improvisar unha frase sobre cada un dos dous motivos dados	Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación melódica	T1 T3 T15 X2 X8 X17 X21 X22 X23 E12 E14 E15 E17	20%
4. Improvisación sobre dúas pezas, fragmentos e/ou melodías concretas de diferentes estilos aportados polo profesor, tendo en conta os aspectos formais, melódicos, rítmicos e/ou harmónicos das mesmas	Amosar autonomía e solvencia na lectura e análise de pezas, fragmentos ou melodías. Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación.	T1 T3 T7 T15 X2 X7 X8 X17 X21 X22 X23 E12 E13 E14 E15 E17 E18 E19	40%
Observacións:			
No caso da avaliación continua, aínda que se avalía e cualifica cada unha das clases para obter a cualificación final en base ás porcentaxes indicadas, poderá realizarse un exame ó final do cuadrimestre, en caso de querer obter unha cualificación superior á conseguida coa media resultante da avaliación diaria. O exame será o mesmo que para a avaliación alternativa e a extraordinaria. Nese caso, a cualificación final, será a nota media entre a resultante da avaliación continua e a obtida no exame realizado.			
PROTOCOLO PRA MATRÍCULA DE HONRA			
A matrícula de honra poderá ser outorgada aos estudantes que obteñan unha cualificación igual ou superior a 9,0. O seu número non poderá exceder do 20% dos estudantes matriculados na materia no correspondente cuadrimestre, agás que o número de estudantes matriculados sexa inferior a 20, nese caso poderá concederse unha soa matrícula de honra. No caso de que varios alumnos e alumnas atópense nesta circunstancia, poderán realizar unha proba específica na cal interpretarán un programa que constará de:			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Desenrolar e improvisar sobre un patrón harmónico a proposta do profesor da materia 2. Realizar un acompañamento sobre unha melodía a proposta do profesor da materia 			

7. ALUMNADO CON NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS	
DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
Deberanse cumprir as disposicións vixentes no marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

<p>novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social.</p> <p>Asimesmo terase en conta a ORDE do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia en que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.</p>	
---	--

8. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E DOCUMENTOS	
Bibliografía básica	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Aebersold Jazz, J. (1967/1994) <i>Como improvisar y tocar Jazz (6ª ed.)</i>. Spanish Edition. ✓ Ansins Arbó, Miguel (2004) <i>Teoría y práctica del bajo cifrado, en su realización al piano</i>. Madrid: Real Musical. ✓ Bach, J. S. por García Vázquez, J.R. (2010) <i>22 pequeños preludios. Análisis y metodología de trabajo</i>. Madrid: Enclave Creativa ✓ Bach, J. S. por García Vázquez, J. R. (2008) <i>15 invenciones a dos voces. Análisis y metodología de trabajo</i>. Madrid: Enclave Creativa. ✓ Bernaud, A. y Desportes, I (2003) <i>Manual práctico para el reconocimiento de los estilos desde Bach a Ravel</i>. Madrid: Real Musical ✓ Cortada, M. L. (2003) <i>Teoría y práctica del bajo continuo</i>. Barcelona: DINSIC Publicaciones Musicals, S.L. ✓ Coker, J. (1964) <i>Improvisando en Jazz</i>. Buenos Aires: EDITORIAL VICTOR LERU ✓ Ferrer, Ferran (2001) <i>Acompaña y disfruta</i>. Valencia: Impromptu Editores, S. L. ✓ Lorenzo de Reizábal, A., Olabarrieta Zaro, J. (2010) <i>Improvisación: De la teoría a la práctica</i>. Barcelona: Editorial Boileau. ✓ Levine, M. (2003). <i>EL libro del Jazz Piano</i>. EEUU: Sher Music Co. ✓ Molina, E.(1990). <i>Improvisación al piano. Volúmen 1. Ejercicios fundamentales</i>. Madrid: Real Musical (reeditado por Enclave Creativa). ✓ Molina, E. (1994). <i>Improvisación al piano. Voúmen 2. Desarrollo de estructuras armónicas</i>. Madrid: Real Musical. (reeditado por Enclave Creativa) ✓ Molina, E. (1994). <i>Improvisación al piano. Volúmen 3. Estructuras melódicas</i>. Madrid: Real Musical. (reeditado por Enclave Creativa) ✓ Molina, E.; Molina C.(2006) <i>Burgmüller. 25 estudios fáciles para piano. Op 100. Análisis y metodología de trabajo</i>. Madrid: Enclave Creativa ✓ Molina, E; Cisneros, J; Doña, I; Rodríguez, J.(2007). <i>Improvisación y acompañamiento. Voúmen 1</i>. Madrid: Enclave Creativa Ediciones S.L ✓ Molina, E; Cisneros, J; Doña, I; Rodríguez, J.(2007). <i>Improvisación y acompañamiento. Voúmen 2</i>. Madrid: Enclave Creativa Ediciones S.L ✓ Oltra, M. (2003). <i>Ejercicios de acompañamiento</i>. Barcelona. Ed. Boileau. ✓ Real Book I-II ✓ Toch, E. (2001). <i>La melodía</i>. Barcelona: Idea Books. ✓ Toch, E.(2001). <i>Elementos constitutivos de la música</i>. Barcelona: Idea Books